

SZTE hírek > Hírchívum > 2018. November

Ifjú kutatókat, innovatív cégeket jutalmazott a magyar tudomány napja alkalmából a SZAB

2018. november 07.

A „határtalan tudomány” ünnepét az SZTE rektora, Rovó László professzor is köszöntötte. A magyar tudomány napja alkalmából az MTA SZAB székházban tartott plenáris ülésen adták át a Dél-alföldi Innovációs Díjat. Bejelentették: az ifjú kutatókat elismerő SZAB Tudományos Díjat az SZTE 1 millió forinttal támogatja.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

November 3. az a nap, amelyen 1825-ben gróf Széchenyi István birtokainak 1 évi jövedelmét a Magyar Tudós Társaság alapításának céljára felajánlotta, és ezzel lehetővé tette a Magyar Tudományos Akadémia megalapítását – 2003 óta a Magyar Tudomány Ünnepe. Ebből az alkalmából 2018. november 6-án az MTA SZAB plenáris ülése indította el a dél-alföldi ismeretterjesztő és tudománynépszerűsítő program-sorozatot.

Az ITM és az MTA közötti párbeszédért

Zsúfolásig megtelet az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság székházának díszterme a magyar tudomány napját köszöntő rendezvényen. *Fülöp Ferenc* akadémikus, a SZAB elnöke köszöntötte a megjelenteket, köztük – többek között – *Vékás Lajost*, az MTA rendes tagját, az MTA alelnökét; *Rovó László* professzort, a Szegedi Tudományegyetem rektorát; *Botka Lászlót*, Szeged Megyei Jogú Város Polgármesterét; *Nagy Ferencet*, az MTA rendes tagját, az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont főigazgatóját; *Kozma Gábort*, a Gál Ferenc Főiskola rektorát; *Fendler Juditot*, az SZTE kancellárját.

Interdiszciplináris, mert több szakterületet érintő korunkban a tudomány. A tudományágak nem határolódnak el egymástól. **A tudomány nem ismer politikai és országhatárokat** – emlékeztetett a magyar tudomány ünnepe novemberi program-sorozata mottójára *Vékás Lajos*. Az MTA alelnöke köszöntötte a „Határtalan tudományt” ünneplőket a szegedi ismeretterjesztő program-sorozat nyitányán.

– Az intézményhálózattal kapcsolatos változtatásokat meg kell előznie egy értékelésnek – magyarázta az MTA alelnök, mi a jelentősége annak, hogy **az Innovációs és Technológiai Minisztérium kezdeményezésére, paritásos alapon létrejött egy elnöki bizottság, amely a két szervezet**

zökkenőmentes együttműködését hivatott biztosítani. Az MTA és az ITM közötti párbeszéd kialakulásában kiemelte és köszönte *Szabó Gábor* professzor, az SZTE prorektorának szerepét és közreműködését.

Első az SZTE: az EU University Network tagja

Az ország első vidéki akadémiai bizottsága, a SZAB születésére emlékeztetett a magyar tudományt ünneplő beszédében *Rovó László* professzor. Az SZTE rektora szerint **napjainkban kiemelkedően fontos a tudomány társadalomban betöltött szerepe**, a tudomány művelése és fejlesztése, a tudományos munka támogatása. Ezt ismerték fel a döntéshozók 15 évvel ezelőtt, amikor törvénybe foglalták a „Magyar Tudomány Ünnepe”.

– A rendezvénysorozat idei mottója a határtalan tudomány, mely – ahogy *Lovász László*, az MTA elnöke is fogalmazott korábban – többértelmű: izgalmas szellemi utazást kínál országhatárokon, a tudományok közötti határokon és gondolkodásunk berögződött határain keresztül is. Ez a határtalanság a szegedi egyetem célkitűzései között is megfogalmazódik – mondta a rektor. – Oktatóink, kutatóink tudományos teljesítménye, publikációik eredménye megjelenik ugyan a különböző felsőoktatási rangsorokban, de **folyamatosan tenni kell azért, hogy a hazai, közte a szegedi tudományos eredményeket a nemzetközi világ is minél szélesebb körben megismerje.** Ugyanakkor az is fontos, hogy a **tudományt a mindennapi életben közelebb vigyük az emberekhez**, hozzájáruljunk az emberiség tudásának, ismereteinek gyarapításához.

Az országban elsőként a szegedi universitas csatlakozik az európai egyetemi hálózathoz – jelentette be az SZTE rektora. Az EU University Network tagja például a müncheni és a párizsi egyetem is. A közös cél az emberi tudás gyarapítása.

– A tudományos kérdésfeltevés és a felfedező kutatások egy ponton túl átalakulnak alkalmazott kutatásokká, így a létrejövő szellemi termékek, legyen ez prototípus vagy műtéti technika, hasznosíthatóvá válnak, és a tudomány eléri célját – húzta alá az SZTE rektora. – De a létrehozott tudás támpontokat, segítséget adhat a döntéshozóknak is.

A Szegedi Tudományegyetem harmadik generációs egyetemként folyamatosan törekszik a kutatás-fejlesztési alpinfrastruktúra javítására, a szellemi alkotások hasznosulását középpontba állító kutatói tevékenység elismerésének fokozására, a kutatási eredmények vállalkozásokba történő transzferálására.

– **A jövőben úgy kell erősítenünk a tudás- és technológia transzfert, hogy közben meghagyjuk a tudomány és a kutatás szabadságát** – hangsúlyozta *Rovó László*. Szerinte a szegedi egyetemen meglévő szellemi tőke hasznosításának egyik kiemelkedő példája az ELI lézerközpont, és a köré épülő Science Park, amely nemcsak az oktatási és a tudományos világ érdeklődését keltette fel, hanem a gazdasági szereplőket is. – **Az állami és uniós támogatásoknak köszönhetően olyan nagy ívű beruházások indulhatnak meg Szegeden, mint a Molekuláris Medicina Kiválósági Központ, az Élettudományi Centrum, a Zeneművészeti, valamint az Állam- és Jogtudományi Kar felújítása és az Infektológiai Központ** – sorolta az SZTE rektora.

Szeged a magyar tudomány fellegvára, legyen szó orvosi- és gyógyszerkutatásokról, az anyagtudomány, a lézerek vagy épp az informatika világáról – hangsúlyozta a rektor. – Célunk, hogy a Szegedi Tudományegyetem továbbra is az ország magas presztízsű, a tudományt és a társadalmat egyaránt szolgáló, nemzetközi színvonalú kutató-fejlesztői központja maradjon.

Klebelsberg és Szent-Györgyi öröksége

Köszöntötte a legrégebi vidéki akadémiai bizottságot és tagjait a Szegedet egyetemi és iskolavárosnak nevező *Botka László*. A polgármester Szeged egykori képviselőjének, Klebelsberg Kuno kultuszminiszternek a szavait idézte: „*A két nagy városképező tényező a kultúra meg az ipar, és velejárója, a kereskedelem. Amint a víz a két elemnek, az oxigénnek és a hidrogénnek egyesüléséből jön létre, azonképp hozza a várost a kultúra és a gazdaság egyesülése létre. De nemcsak a várost, hanem azt az elemet is, amely*

Szegednek a magva: a polgárságot. Azt a polgárságot, amely nemcsak hazafiságánál, hanem jól felfogott érdekénél fogva is keresi a békés fejlődés útjait, s így a mérséklet politikáját kívánja az országházán és a városházán egyaránt.”

Szeged városfejlesztési szempontjai között – a polgármester szerint – a legfontosabb az oktatás, az egyetem, a tudomány és az egészségügyi infrastruktúra korszerűsítése és bővítése. Ennek alapja a város és az egyetem szoros stratégiai szövegsége.

Az ELI-ALPS lézeres kutatóközpont körüli 70 hektáros ipari parkban a szegedi önkormányzat megkezdi az infrastruktúra kiépítését: a 4 milliárd forint értékű beruházás 2019-ben indul – jelentette be Botka László.

„Az igazi tudós kész arra, hogy elviselje a megpróbáltatásokat, csak hogy senki ne szabja meg neki, hogy milyen irányban folytassa munkáját. Mert aki a tudomány szabadsága, az akadémia és az egyetemek autonómiája ellen harcol, az valójában az igazság ellen harcol” – idézte Szent-Györgyi szavait a szónok. Botka László szerint csak a szabadság, a szabad gondolat teremthet értékeket.

„Színtelen zöld eszmék dühödten alszanak...”

A 90 éves Noam Chomsky határtalan tudományos munkássága címmel *Kenesei István* akadémikus, az SZTE BTK Angol-Amerikai Intézet professzora tartott előadást.

Hogyan vált a világ egyik legismertebb tudósává Chomsky? A kérdésre válaszolva *Kenesei István* vázolta a tudós életútját, bemutatta a tudományra gyakorolt hatását.

A brit Prospect című folyóirat olvasói szerint **korunk leginkább mérvadó értelmiségi személyisége, Chomsky** munkásságáról a Magyar Tudományban (<http://www.matud.iif.hu/2009/09sze/02.htm>) is megemlékezett *Kenesei István*. A SZAB-székházban tartott előadásában a tudósi pálya indulásáról elmondta: Chomsky szülei a cári Oroszországból a századforduló táján kerültek Amerikába, és ugyanabban a héber nyelven oktató philadelphiai zsidó tanintézetben kaptak állást... Chomsky apja arra kérte egyik barátját, a strukturalista nyelvészettel foglalkozó Zellig Harrist, hogy figyeljen fiára. Harris könyvének a kefelenyomatát olvasva tanulta meg Chomsky a nyelv elméleti vizsgálatának az alapjait.

A Chomsky-féle elmélet születéséről megtudtuk: a generatív nyelvészet alapjait megvetette azzal, hogy megírta tekintélyes művét **A nyelvelmélet logikai szerkezete** címmel. A kézirat mikrofilmes változata elterjedt, nagy hatást gyakorolt. A mű egy részletéből doktori értekezés lett.

A mérnökhallgatóknak írt **Mondattani szerkezetek** című műve A nyelvek kapuja című sorozatban jelent meg. Hatását mutatja, hogy **a nyelvészekről kezdve a matematikusokon át a mérnökökig számos tudományág művelői forgatták, és idézték híres példamondatát: „Színtelen zöld eszmék dühödten alszanak...”** Ezzel Chomsky azt példázta, hogy egy mondat akkor is lehet nyelvileg jól formált, ha értelmetlen – magyarázta az akadémikus.

– Bármely nyelv szabályrendszerét lehetetlen zárt korpuszok, szövegtetek alapján felfedezni, hiszen a nyelv lehetséges mondatainak a száma bizonyíthatóan meghalad minden véges számot – összegezte Chomsky mondanóját az akadémikus. – Ez a nyelv rekurzív jellege az, ami Chomsky egész pályáját végigkíséri, ez az, ami mind a gondolkodás szabadságának, mind a nyelv kialakulásának döntő momentumává vált számára. Ez az, ami megragadta a múlt század második felében a nyelvtudósok figyelmét.

Chomsky szabadság iránti igénye határozza meg a médiáról szóló elemzését és kritikáját – mondta *Kenesei István*.

A tudomány és a társadalom kérdésfeltevéseit egyazon probléma-paradoxon két oldalaként láttatja. Platón problémája a tudományos kutatás alapkérdése: „*Hogyan vagyunk képesek oly csekély számú, megbízhatatlan adat és bizonyíték dacára ilyen sokat tudni a körülöttünk lévő világról?*” Orwell problémája ennek fordítottja: „*Hogy lehet az, hogy a demokratikus társadalmakban működő szabadsajtó révén bennünket érő töméntelen információ ellenére olyan keveset látunk meg a körülöttünk zajló társadalmi, politikai és gazdasági élet valóságából?*”

A 90 éves Chomsky munkásságának a nyelvészetre és más tudományterületekre gyakorolt hatását is fölillantotta a plenáris ülés előadója. Az e témát részletező, az amerikai nyelvész előtt 2018 tavaszán tisztelgő hazai konferencia anyaga önálló kötetben is olvasható lesz – jelentette be *Kenesei István* akadémikus.

A sokoldalú tudós egykor foglalkozott **matematikai és számítógépes nyelvészettel** is. A Chomsky-hierarchia máig létező hatása példajaként említette az akadémikus az SZTE TTIK oktatója, *Fülöp Zoltán* (http://www.inf.u-szeged.hu/~fulop/okt_hu.html) könyvét.

A **nyelvész** 1959-ben megalapozta a **kognitív tudományt**. Jelentős hatást gyakorolt a **pszicholingvisztikára**: Chomsky-t pszichológiai véleményvezérnek nevezte Pléh Csaba (<https://www.pszich.u-szeged.hu/tanszekek/kognit/>), az SZTE BTK Pszichológiai Intézetben is oktató professzor.

Chomsky foglalkozott **filozófiával, bionyelvészettel**, de **politikai aktivistaként** is számos könyvet írt. Életművének ismerői szerint **Chomsky elkötelezett a társadalom, az egyszerű emberek, az alsó 99% védelme iránt.**

A politika érvényre juttatásának eszköze, **a média világa is foglalkoztatta**. Erről a tömegmédiáról írt tanulmányt *Tóth Benedek* (<http://www.juris.u-szeged.hu/karunkrol/szemelyek-elerhetosegek/dr-toth-benedek>), az SZTE BTK munkatársa. Chomsky és hívei „arra figyelmeztetnek, hogy a mindenkori alap megkülönböztetés definiálásának joga és lehetősége soha nem a média, hanem a hatlommal rendelkező elit kezében van, a médiának pedig mindenképpen alkalmazkodnia kell”. A dolgot idézve hangsúlyozta *Kenesei István*: Chomsky ismeri és érti a média működését, a médiatudomány utóbbi 30 évének a fejleményeit is, de nem médiatudósként szemléli a médiát, hanem **kritikus értelmiségiként.**

Noam Chomsky: Miféle teremtmények vagyunk? (<https://www.kossuth.hu/adatlap/konyv/4537/mifele-teremtmények-vagyunk>) című művéről *Kenesei István* azt mondta: *Pléh Csabával* együtt mutatták be a kötetet. A 90 éves **Chomsky** az MTA tagja felkérésére **üzent a mai tudósnezedéknek**: „... Nyugodtan kijelenthetjük, az elmúlt években többet tudtunk meg a nyelv természetéről, mint a nyelv tanulmányozásának teljes gazdag története során az ókortól napjainkig. Azokat a kérdéseket, melyeket a kutatók manapság feltesznek, meg se lehetett volna fogalmazni, de még el se lehetett volna képzelni nem is olyan sok évvel ezelőtt. Emellett ez a vállalkozás a kezdetektől fogva központi része volt a kialakulóban lévő kognitív tudományoknak is. (...) Új kihívások jelentkeznek napról napra a tudomány területen, csakúgy mint a tudományközi kutatásokban, ahogy az emberi elme tanulmányozása megkapja a jelentőségéhez méltó figyelmet a tudomány világában. Mindazok, akik mostanában kapcsolódnak be a kutatásokba, joggal számíthatnak izgalmas lehetőségekre...”

Chomsky, az MIT oktatójának aktivitására példaként említett *Kenesei István*, hogy **járja a világot**, több ezres hallgatósággal vitatja meg nézeteit. (A világhálón is ott a nyoma, hogy 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémián előadást tartott A biolingvisztika és az emberi minőség (<http://www.nytud.hu/chomsky/eloadas.html>) címmel.)

Anekdotával zárta előadását *Kenesei István*. Amikor a 87 éves Chomsky-tól megérkeztek, **miként bírja ezt a tempót**, azt válaszolta: **a biciklielmélet alapján, azaz „Amíg hajtod, nem elesel le róla...”**

Díj a dél-alföldi innovációért

A Dél-alföldi Innovációs Díj alapítását 2010 tavaszán határozta el az MTA Szegedi Akadémiai Bizottságának elnöksége, együttműködve Bács-Kiskun, Békés, Csongrád Megye Kereskedelmi és Iparkamaráival, valamint a Dél-alföldi Regionális Innovációs Ügynökség Közhasznú Egyesülettel, hogy **a dél-alföldi régióban a vállalkozások, valamint a feltalálók által a három megye területén létrejött szellemi alkotások elismerése és az innovációs tevékenység, illetve a technológiai transzfer támogatása érdekében díjat** alapítanak.

Az akadémikus *Dékány Imre*, a Dél-alföldi Innovációs Díj Kuratóriumának elnöke ismertette, hogy a **IX. Dél-alföldi Innovációs Díj Bánvölgyi László** szobrászművész „Möbius” térplasztikája. Ebben az elismerésben – gazdasági társaság kategóriában – **a CSOMIÉP Beton és Meliorációs Termékgyártó Kft. Szádcölöp** című pályázata részesült. A magyar szabadalommal védett, talajba verhető,

egymáshoz kapcsolódó vasbeton szerkezetű a partfal megtámasztására, vízzárásra és a vízpart erózióvédelmére használható elemcsalád használható kikötőkben, vízi létesítményeknél, akár utólagos beépítésre is. Esztétikus megjelenésével turisztikai helyeket, funkciókat is betöltő helyszíneknél is használható. A díjazotról elhangzott: Csongrád megye egyik legaktívabb iparjogvédelmi bejelentője.

Az Albadent Fogászati Kft. és Denti System Kft. „FIXFOGSOR® Protézisrögzítés-rendszer saját fejlesztésű Stabile1 miniimplantátumokkal” című közös pályázata érdemelte ki az „ezüstérmet”, azaz II. díjat kapott A két cég közös fejlesztésű FIXFOGSOR Protézisrögzítés rendszerének lényege néhány apró, titán implantátum, amelyek közvetlenül az ínyen keresztül, fájdalom nélkül illeszthetők az állcsontba esztétikus, kényelmes és stabil rögzítést adva a protézisnek.

Oklevelet vehetett át a Solv Electric Technologies Kft. képviselője az „Integrált növénytermesztési technológia fejlesztése vertikális gazdaságokban” SolveSUN növénytermesztési LED lámpák című pályázatáért.

Kitüntették természetes személy kategóriában, oklevelet kapott *Muhi Kristóf* EDDIE Az élményalapú tanulás című pályázata, amely ötvözi a hagyományos iskolai könyvet és a mobil technológia által létrehozott kiterjesztett valóság biztosította lehetőségeket.

Tudományos díjak a fiataloknak

Az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága és „A Tudomány Támogatásáért a Dél-Alföldön”

Alapítvány a határon innen és túli régióban folyó tudományos kutatómunka ösztönzésére pályázatot hirdetett 2018. év tavaszán, Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyében, valamint a Vajdaságban, illetve Temes és Arad megyében élő kutatók számára. A pályázaton **tudományos fokozattal nem rendelkező, legfeljebb 35 éves** pályázók vehettek részt. Összesen **26 pályamunka** érkezett.

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatának 500 ezer forintos, valamint „A Tudomány Támogatásáért a Dél-Alföldön” Alapítvány és az MTA Területi Akadémiai Bizottság Titkárság támogatásainak köszönhetően **minden I. II. helyezett pénzjutalomban részesült.**

A természet tudományok kategóriában I. díjat kapott: *Gergely Cecília, Győrffy Lajos, Kása Zsolt*; II. díjat: *Muhi Kristóf, Szarvas Adrienn*; III. díjat: *Nagy Eszter*, oklevelet *Kolcsár Vanessza Judit, Kozma Viktória*.

Az élettudományok kategóriában I. díjat kapott: *Dr. Kuti Annamária, Dr. Németh Zsófia*; II. díjat: *Dr. Korom Ágnes és Dr. Csányi Ildikó, Dr. Kúsz Norbert*; III. díjat: *Szivós Ádám*; oklevelet: *Dr. Sisák Benedek*.

A társadalomtudományok kategóriában I. díjazott: *Dr. Pétervári Máté, Dr. Tóth Géza*; II. díjat kapott: *Dr. Schultz Márton, Kéri Anita*; oklevelet: *Dr. Ámán Ildikó, Kuruczleki Éva*.

A bölcsészettudományok művelői közül I. díjat kapott: *Szabolcs Enikő, Tóth Marcell*; oklevelet: *Dinnyés Katalin Julianna, Sebestyén Edmond, Szabó Palócz Orsolya*.

A SZAB elnöke bejelentette: **az ifjú kutatók támogatására 1 millió forintot ajánlott fel a Szegei Tudományegyetem a Magyar Tudomány Ünnepe**n. Aztán felhívta a sajtó képviselőinek szíves figyelmét, hogy **a Szegei Akadémiai Bizottság ez évben ismételten meghirdette Médiapályázatát** a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan.

*SZTEinfo – Újszászi Ilona
Fotók: Ú. I.*

Az MTA SZAB **Magyar Tudomány Ünnepe** című, 2018. novemberében közel harminc ismeretterjesztő előadást ajánló **programfüzete itt elérhető (/sztehirek/2018-november/2018-programfuzet)**.